

Regeringskansliet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsens yttrande över remiss av förslag till förordning om ändring i förordningen om bidrag för energieffektivisering i småhus KN2026/00946

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län är positivt inställd till att bidraget för energieffektivisering kommer att omfatta fler åtgärder och ett högre maximalt belopp. Länsstyrelsen vill dock lämna synpunkter och förslag kopplat till risken för skada på kulturmiljövården:

Bidrag bör även kunna lämnas till renovering av fönster och dörrar – inte endast utbyte.

Ansökningsformuläret bör vara formulerat så att det vid ansökan kan säkerställas att bygglov finns om sådant erfordras och att åtgärden inte strider mot bestämmelse i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Genom ändringar i PBL den 1 december 2025 omfattas alla byggnader och bebyggelsemiljöer som omfattas av Plan- och bygglagen (PBL) 8 kap 13 § av förhöjda krav på bygglov. Det innebär att flera av de åtgärder som bidrag kan beviljas för också kan omfattas av bygglovsplikt. Det innebär konsekvenser i form av ökad belastning på kommunernas bygglovhantering. För beviljande åtgärder på byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen kan förslagen innebära ökad belastning på länsstyrelsernas hantering av tillstånd till ändring av byggnadsminnen.

Eftersom det ofta är dyrare att utföra varsamma energieffektiviseringsåtgärder bör ett utökat maxbelopp för stöd för sådana åtgärder övervägas.

Länsstyrelsen synpunkter

Länsstyrelsen i Örebro län är positivt inställd till att bidraget för energieffektivisering kommer att omfatta fler åtgärder och ett högre maximalt belopp. Länsstyrelsen vill dock lämna följande synpunkter och förslag kopplat till risken för skada på kulturmiljövärden:

1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2023:402).

11§ Bidrag bör även kunna lämnas till renovering av fönster och dörrar.

Skälet till detta är att äldre fönster och dörrar ofta representerar höga kulturvärden (se BFS 2024:12 4 kap 6-8 §§) samt vanligen har så hög kvalitet att det ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv är bättre att renovera än att ersätta dessa med moderna produkter.

14§ Formuläret bör vara formulerat så att det vid ansökan kan säkerställas att bygglov finns om sådant erfordras och att åtgärden inte strider mot bestämmelse i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Skälet till detta är att säkerställa att bidraget både kan hanteras effektivt och inte leder till åtgärder i strid med PBL 2 kap 6 §, 8 kap 13 § och 8 kap 17 §. Byte av fönster, dörrar eller annan påverkan på klimatskalet kan leda till förvanskning (PBL 8 kap 13 §), strida mot varsamhetskravet (8 kap 17§) och påverka stadsbilden (2 kap 6 §). Vidare kan det finnas bestämmelse i detaljplan som kan leda till att åtgärder kan stå i strid med denna.

5 Konsekvenser

5.2 Konsekvenser för miljön

Länsstyrelsen instämmer i stort med bedömningen av konsekvenser för miljön. Länsstyrelsen vill dock uppmärksamma att det finns en risk för miljön genom att vissa ”energieffektiva produkter” är energiintensiva att producera. Det går också åt energi att transportera byggprodukter och destruera de som kasseras.

Vidare vill länsstyrelsen fästa uppmärksamhet på att kulturvärden ska ingå i bedömningen av miljöaspekterna. Det är ur kulturvärdesperspektiv positivt att tillägglässruta och tätning föreslås bli bidragsgrundande. Däremot finns det risk att kulturvärden går förlorade vid byte av fönster, dörrar eller annan ändring av klimatskal dels genom förvanskning, dels genom att äldre

byggnadsdelar i sig representerar medvetna materialval, omsorg i detaljutformning samt vittnesbörd om hantverkskunskaper som nyproducerade byggnadsdelar sällan kan mätas sig med.

5.3 Konsekvenser för småhusägare

Sedan ändringar i PBL den 1 december 2025 omfattas alla byggnader och bebyggelsemiljöer som omfattas av Plan- och bygglagen (PBL) 8 kap 13 § av förhöjda krav på bygglov. Det innebär att flera av de åtgärder som bidrag kan beviljas för också kan omfattas av bygglovsplikt. Eftersom få kommuner ännu hunnit peka ut de bebyggelseområden som omfattas av bestämmelserna i PBL 4 kap 5 § 4. kan det vara svårt för enskilda fastighetsägare att förutse om en åtgärd är lovpliktig eller inte.

Det är ofta dyrare att utföra varsamma energieffektiviseringsåtgärder, t ex att låta renovera fönster och dörrar än att byta till enkla produkter som visserligen uppfyller krav på energieffektivitet, men som samtidigt innebär att byggnader riskerar att förvanskas. Ett utökad maxbelopp för stöd för sådana åtgärder som leder till att energieffektivisering kan ske utan att förvanskning blir följd bör övervägas.

5.4 Konsekvenser för företagare

Genom att gynna varsam energieffektivisering, exempelvis genom montering av tilläggsglasruta och tätning, samt som länsstyrelsen föreslår ovan, renovering av befintliga fönster och dörrar, kan positiva effekter uppnås för företagare som inriktar sin verksamhet på vård- och renovering av bebyggelse med kulturvården.

5.5 Konsekvenser för kommuner och regioner

Till följd av de ändringar i PBL angående höjd lovplikt för byggnader och bebyggelsemiljöer som omfattas av PBL 8 kap 13 § kan antalet bygglovsansökningar rörande energieffektiviserande åtgärder på sådana byggnader komma att öka. Vidare kan även utökade resurser krävas när fler fastighetsägare vänder sig till kommunen för att undersöka om en åtgärd omfattas av lovplikt eller inte. Denna tendens är redan kännbar bland kommunerna till följd av den nyligen genomförda lagändringen.

Energirådgivare är vanligen anställda av regionerna och efterfrågan på deras kunskap kan antas öka. Energirådgivare får inte ge råd som kan innebära att förvanskning kan bli följd av åtgärden och i de fall

det gäller byggnadsminnen får de heller inte ge sådana råd (BED 2007:4. 4§).

5.6 Konsekvenser för myndigheter och domstolar

Länsstyrelsens handläggning av ärenden kan väntas bli omfattande på grund av att fler åtgärder omfattas och att bidragsbeloppen ökar. Länsstyrelsen kan också se att antalet tillstånd till ändring av byggnadsminnen kan komma att öka något. Resurser bör tillställas Länsstyrelserna för att säkerställa en effektiv handläggning.

I samband med Boverkets utformning av vägledningstexter bör energirådgivarnas vägledande roll beaktas för att säkerställa att råd inte ges som leder till förvanskning eller negativ påverkan på byggnadsminnens kulturvärden. Vidare bör de förslag som Boverket lämnat rörande bebyggelse med kulturvärden inom ramen för Boverkets remiss (dnr 243/2025), Boverkets förslag till föreskrifter om energihushållning – BFS 20xx:A26, beaktas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med antikvarie Erik Lundstedt som föredragande. I den slutliga handläggningen har också antikvarie Mia Geijer medverkat.